

Goudkeurd

n verhoal ien t Grunnegers deur Bé Kuipers

Ien Onderndaam, hier nait wied vandoan, gebeurde begun veurege aiw nooit wat biezuenders. Joa, mien moeke is der geboren. Mor dat was, behaalve veur mie vanzulf, ook gain biezuendere gebeurtenis. Tied ston der stil en ales laag vaast ien standenmoatschoppij van dou. t Dörp teerde nog wat op reputoatsie van veurege aiwen. t Was ooit n belangriek kruuspunt van vaaier wodderwegen. Der was dou n kantongerecht, t wodderschop haar der heur zetel, der ston n groot postkantoor en verschaaiden krougen waren der. Mor ien tied van mien moeke was t sloaberg dörp van dikke boeren, wat lutje middenstanders en rentnaaiers mit old geld. En veul aarmoud onder aarbaidersminsen.

Der is sinds dij tied n haile bult veraanderd ien wereld, ook ien Onderndaam. Meschain wat loader as aargens aans, mor toch. Mien moeke zaag ien heur leven eerste fiets, eerste auto en vlaigtuug, telefoon, radio en loader nog tv. En ze het twij wereldoorlogen mitmoakt. Tegenwoordeg binnen wie der aan wend dat ales aingoal veraandert - en ook nog al vlugger. Mor mien moeke kon der mor naauw aan wennen, veuraal op kerkelk gebied. Dij was opgruid ien n stoatieze wereld, doar ales zien beslag haar en doar op t oog niks ien veraanderde. Der veraanderde vanzulf aal wat, mor hail langsoam, veur veul minsen dou nait zichtbaar. Of ze wöllen t nait zain.

Ien joaren twinneg van veurege aiw kwam der ook elektriske stroom ien Onderndaam, net as ien de rest van wereld. Eerst allenneg veur stroatverlichten en veur n enkel boerenmesien. Wat loader ook bie minsen ien hoes. Prakties van t begun ofaan van t oetrollen van t elektriskeitsnet ston der ien Onderndaam, aan t Winzemerdaip, tussen Uterdiek en Achterweg, n elektrisk verdailstation van 10.000 Volt. Ain van eersten boven Stad en zotrekend ain van oldsten.

Onderndaam was dou even weer n belangriek kruuspunt, nou ien t moderne elektriskeitsnet. Allain zaag men doar niks van op wat poalen en droaden noa, t olderwetse bovengrondse net. En t gaaf ook haildaal gain bedrievehaid noadat t verdailstation baauwd was. Joa, men kon nou t licht aandoun ien hoes, n stofzoeger of n wasmesien draaien en radio speulen loaten. Mor ach, dij nije dingen wennen ook weer gaauwachteg.

Dij elektriske gebaauwen en klainere trafohokjes, ze stoan doar ze stoan. Mainstied bennen ze beziedstopt achter stroekerij of stoan aargens bie n boer op t haim, voak overgruid mit rep en roet, bemaggeld van graffiti of gruin oetsloagen van mos en aalgen. Men kin der sums wat ien brommen heuren, mor aans is der niks bie te vernemen. Ze bennen van groot belang veur soamenleven van nou. Mor veul minsen waiten ins nait dat ze der bennen of woar ze veur dainen. Wat n tegenstellen, anoniem - onzichtbaar hoast - en touglieks van zo'n wezelk belang.

Mor op ainmoal kwam zo'n gebaauw oet dij anonimiteit. t Was ien t midden van joaren sessteg dou op n nacht dat verdailstation ien Onderndaam mit n doavernde klap te lucht ien vloog. Elektriske schoakelapperoaten werden vrouger nog isoleerd mit eulie, loader ien tied mit lucht. Dij eulie kon vergazzen en bie n kortsloeten deur n luk vonkje exploderen. En dat was hier ook gebeurd. t Oerdegelke gebaauw van gewoapend beton en staainsmuren klapte haildaal oet nkander. n Dikke braand was t gevolg. En n Egyptiske duusternis tot ien verre contrainen, Winzum, Middelsom, Bavvelt en Waarvem. Behaalve dij nacht ien Onderndaam zulf, doar was t helderrood van vuur. Dat ter gain slachtovvers valen bennen, mag n wonder haiten, want t station ston midden maank hoezen.

t Gaaf binnen t elektrisk bedrief n grode consternoatsie vanzulf. Mor ook ien t aans zo rustege Onderndaam. t Dörp ston eerste doagen haildaal op kop en wer overlopen deur journalisten,

fotograaven en plietsies. Der was zulfs n begun van ramptoerisme. Ien kranten en bokkebloaden stonden dikke stukken mit veul foto's der bie. Ook kwamen der veul hoge pieten noar rampplek. Want dou bleek dat ter feidelk gainain verantwoordelek steld worden kon veur dizze explosie, kwam alles der te kieken, wat mor even wât was binnen t bedrief en ook van der boeten. Zeker mit zogenoamd technisch weer. t Wemelde doarchie ook nog van baauwvakkers en monteurs. Overaal stonden dranghekken en apmoal luxe auto's aan kaant van weg, zowat ien t haile dörp, vrachtwoagens, kroanen en rondomrond puun en stoapels baauwmatrioal.

Gauwachteg noa dij explosie mos der n nij verdailstation baauwd worden. Doar heb ik ook aan mitwaarkt as jonkerel, ain van mien eerste putjes. Eerst mos ik mit n oldere collegoa boudel opmeten en ien koart bringen. Loader mos ik ook baauwtaikens moaken. Bie ain van mien bezuiken aan Onderndaam - dikste drokte was weer vot - wer ik ienains onverhoeds aansproken deur n oldere dörpsbewoonder: "Van wel bistoe ain?" Ik was eerst wat verbiesterd deur zo'n rechtstreekse vroag. Eerder al haar ik sums en din nijsgierege blikken zain, vanachter verzichtig opzietschoven gerdienen. Men haar mie blikboar al n zetje ien kuur. Ik zee noar waarhaid wel ik was. En even loader ging t gerucht over mie deur Onderndaam: "Dat is n zeun van Aanj Doesburg van t Uterdiek."

Blikboar was ik goudkeurd, want vanof dij tied kreeg ik allenneg mor vrundelke blikken en knikjes, doar ik eerder toch wat stoenze en ofwachtende, ja zulfs wantraauwende gezichten mainde te zain. Ik heurde ja ook bie dij ambtenoaren van t PEB, oet Stad. Mor mien ofkomst was goud.